

Lēmumu projektu
un pieprasījumu
reģistra Nr. 151

LATVIJAS REPUBLIKAS SAEIMA

PARLAMENTĀRĀ IZMEKLĒŠANAS KOMISIJA, LAI NOSKAIDROTU FAKTUS

PAR PUBLISKU UN PRIVĀTU INSTITŪCIJU AMATPERSONU SAISTĪBU AR NOZIEGUMU IZDARĪŠANU (PEDOFILIJU)

Jēkaba ielā 11, Rīga, LV 1811

Tālrunis: 708 7212 · Fakss: 708 7100

Rīga

2000.gada 6.aprīlī
Nr. 9/18 - 115

SAEIMAS PREZIDIJAM

Iesniedzam izskatīšanai Saeimas sēdē parlamentārās izmeklēšanas komisijas, lai noskaidrotu faktus par publisku un privātu institūciju amatpersonu saistību ar noziegumu izdarīšanu (pedofiliju), darba apkopojuma ziņojumu.

Lūdzam to iekļaut 2000.gada 13.aprīļa Saeimas sēdes darba kārtībā kā pirmo darba kārtības jautājumu pēc Saeimas Prezidija ziņojumiem.

Lūdzam rast iespēju un izmeklēšanas komisijas darba apkopojuma ziņojuma tekstu deputātiem izsniegt pirms šī jautājuma izskatīšanas.

Ar cieņu,

komisijas priekšsēdētājs:

/J.Ādamsons/

SAEIMAS KANCELEJA

- 6. 04. 2000

Nr. 991-A

1140

LATVIJAS REPUBLIKAS SAEIMA

PARLAMENTĀRĀ IZMEKLĒŠANAS KOMISIJA, LAI NOSKAIDROTU FAKTUS

PAR PUBLISKU UN PRIVĀTU INSTITŪCIJU AMATPERSONU SAISTĪBU AR NOZIEGUMU IZDARĪŠANU (PEDOFILIJU)

Jēkaba ielā 11, Rīga, LV 1811

Tālrunis: 708 7212 · Fakss: 708 7100

2000.gada 13.aprīlī
Nr.9/18 - 120

Saeimas Prezidijam

Parlamentārās izmeklēšanas komisija, lai noskaidrotu faktus par publisku un privātu amatpersonu saistību ar noziegumu izdarīšanu (peofiliju) iesniedz izskatīšanai Saeimā darba apkopojuma ziņojumu uz 21 lapām.

Pielikumā: Darba apkopojuma ziņojums.

Komisijas vārdā,
Parlamentārās izmeklēšanas
komisijas priekšsēdētājs

/ J. Adamsons/

SAEIMAS KANCELEJA

13. 04. 2000

Nr. 1074-A

895

LATVIJAS REPUBLIKAS SAEIMA

PARLAMENTĀRĀ IZMEKLĒŠANAS KOMISIJA, LAI NOSKAIDROTU FAKTUS

PAR PUBLISKU UN PRIVĀTU INSTITŪCIJU AMATPERSONU SAISTĪBU AR NOZIEGUMU IZDARĪŠANU (PEDOFILIJU)

Jēkaba ielā 11, Rīga, LV 1811

Tālrunis: 708 7212 · Fakss: 708 7100

Darba apkopojuma ziņojums

Saskaņā ar Saeimas 2000.gada 24.februāra lēmumu Parlamentārā izmeklēšanas komisija, lai noskaidrotu faktus par publisku un privātu institūciju amatpersonu saistību ar noziegumu izdarīšanu (pedofiliju) (turpmāk - Komisija) ir sagatavojusi un iesniedz izskatīšanai Komisijas darba apkopojuma ziņojumu. Diemžēl Komisija nespēj iekļaut ziņojumā visu tās rīcībā esošo informāciju milzīgā apjoma dēļ, bet ir apkopojusi un izanalizējusi šo informāciju.

Komisijas darba apkopojuma ziņojuma mērķis ir sniegt vispusīgu pārskatu par Komisijas noskaidrotajiem apstākļiem un faktiem, par šķēršļiem izmeklēšanas gaitā, atklātajiem pārkāpumiem amatpersonu darbībā un nepilnībām likumdošanā, sniegt priekšlikumus par to novēršanu un ziņot par jau iesniegtajiem priekšlikumiem.

Izstrādājot ziņojumu, Komisija ievēroja šādus pamatprincipus:

- liecinājušo personu vārdi un citi Komisijai zināmie identifikācijas dati bez pašu personu piekrišanas netiek izpausti;

- uzmanība tiek koncentrēta uz priekšlikumiem noziegumu novēršanai, cietušo bērnu un viņu ģimeņu aizsardzībai un rehabilitācijai, kā arī priekšlikumu sagatavošanu grozījumiem attiecīgajos likumos;

- katram komisijas loceklim ir tiesības uz savu atsevišķo viedokli;

- tiek nosaukti to amatpersonu vārdi, par kuru saistību ar izmeklējamo lietu Komisija ir pārliecināta, ievērojot tās rīcībā esošo informāciju (audio, video, rakstiskas vai mutiskas liecības un dokumenti);

-Komisijas uzdevums nav pierādīt iesaistīto amatpersonu vainu, bet gan konstatēt iespējamās noziedzīgās darbības pazīmes un vērst uz to Saeimas, tiesību aizsardzības un citu atbildīgo institūciju, kā arī sabiedrības uzmanību.

Komisija neuzskata par nepieciešamu atkārtot jau iepriekš pausto informāciju, kas bija iekļauta starpziņojumā, kurā bija analizēta Ģenerālprokuratūras darbība un izdarīti attiecīgi secinājumi, bet vērš uzmanību uz to, ka joprojām uzskata iepriekš sniegto informāciju par aktuālu, kā arī to, ka situācija Ģenerālprokuratūrā nav būtiski mainījusies.

Komisija līdz šim brīdim paveikusi ļoti sarežģītu, valstij un sabiedrībai nepieciešamu darbu un aicina Saeimu to izvērtēt.

1. Ziņas par Komisiju.

1999.gada jūnijā tiek ierosināta krimināllieta par modeļu aģentūras "Logosa centrs" noziedzīgajām darbībām.

Presē ("Jaunā Avīze" u.c.) parādās žurnālistu savāktā informācija par "Logosa centra" organizētā pedofilijas, cilvēku tirdzniecības tīkla plašajiem apmēriem, par

iespējamām nelikumībām bērnu adoptēšanā uz ārzemēm. 1999.gada 4. septembra "Jaunajā Avīzē" pedofilijas lietas sakarā tiek nosaukts aģentūras "Misis Latvija" īpašnieka Aināra Eisaka vārds.

1999.gada 19. septembrī Latvijas Neatkarīgās televīzijas (LNT) raidījumā "Nedēļa" izskan informācija, ka ciešā sadarbībā ar "Logosa centru" darbojušies arī A. Eisaks, SIA "Izimeks" vadītājs Ingus Tūns un esot arī liecības, par to ka starp "Logosa centra" klientiem minētas vairākas augstas amatpersonas, to skaitā - divi valdības locekļi.

1999.gada 20. septembrī Saeimas deputāts Linars Muciņš publiski izsaka priekšlikumu izveidot parlamentāro izmeklēšanas komisiju, lai pārbaudītu publisko un privāto institūciju amatpersonu iespējamo saistību ar noziegumu izdarīšanu (pedofiliju). Valdības locekļi īpaši Ministru prezidents Andris Šķēle un tieslietu ministrs Valdis Birkavs, presē oficiāli noliedz jebkādu augstu amatpersonu, to skaitā valdības locekļu iespējamo saistību ar pedofilijas lietu. Ģenerālprokurors Jānis Skrastiņš, pēc savas iniciatīvas uzstājoties LTV raidījumā "Panorāma", paziņo, ka pedofilijas lieta varētu būt provokācija un LNT liecinieku teiktais - falsifikācija. Ievērojot šo nemotivēto Jāņa Skrastiņa uzstāšanos, vairums Saeimas deputātu nolēma atbalstīt lēmumu par parlamentārās izmeklēšanas komisijas izveidošanu. Ierosinājumu izveidot parlamentāro izmeklēšanas komisiju kategoriski noraidīja Ministru prezidents Andris Šķēle, tieslietu ministrs Valdis Birkavs un ģenerālprokurors Jānis Skrastiņš, pamatojot savu viedokli ar to, ka šādas lietas jāizmeklē profesionālām tiesību aizsardzības iestādēm. Kā zīmīga sakritība jāpiemin tas, ka šajā laikā notikušas intensīvas telefona sarunas starp ģenerālprokuroru Jāni Skrastiņu un Ministru prezidentu Andri Šķēli, kā arī tieslietu ministra Valda Birkava ilgstošas tikšanās ar ģenerālprokuroru.

Lai nomierinātu parlamentāriešus un sabiedrību, tiek paziņots, ka objektīvai lietas izmeklēšanai tiks pieaicināti izmeklētāji no ārvalstu tiesību aizsardzības institūcijām, tai skaitā no ASV Federālā izmeklēšanas biroja. Tomēr šis solījums nav realizēts līdz pat šim brīdim. Vēl jo vairāk, Ģenerālprokuratūra atteicās starptautiskā līguma par krimināltiesisko palīdzību ietvaros izmeklējamās lietas sakarā lūgt Amerikas savienoto valstu Federālā izmeklēšanas biroja pārstāvjus noprotināt cietušo, liecinieku, kas tajā brīdī atradās ASV.

Šīs bezdarbības rezultātā formāli un nepamatoti tika novilcināta apsūdzības uzrādīšana Aināram Eisakam.

1999.gada 30. septembrī Saeima pēc frakcijas "Latvijas ceļš" iniciatīvas izveido parlamentāro izmeklēšanas komisiju. Komisijas izveidošanu atbalsta apvienības "Latvijas ceļš", "Tēvzemei un Brīvībai/LNNK", Latvijas sociāldemokrātiskās strādnieku partijas frakcija un apvienības "Par cilvēktiesībām vienotā Latvijā" frakcija.

1999.gada 7.oktobrī tiek ievēlēti Komisijas locekļi un noteikti tās uzdevumi.

1999.gada 7.oktobrī pēc frakciju pārstāvības principa (izņemot Tautas partijas frakciju, kura Komisijas darbā nepiedalās un iebilst pret Komisijas izveidošanu, motivējot savu nostāju ar to, ka izmeklēšana jāveic profesionāļiem no prokuratūras) tiek ievēlēts komisijas sastāvs (10 deputāti).

Komisijā tiek ievēlēti deputāti:

- Jānis Ādamsons (LSDSP, bijušais iekšlietu ministrs);
- Andris Bērziņš (Jaunā partija, Bērnu tiesību aizsardzības apakškomisijas priekšsēdētājs);
- Jānis Čeveris (LSDSP, bijušais Iekšlietu ministrijas darbinieks);
- Silvija Dreimane (Jaunā partija, juriste, Saeimas Prezidija locekle);

- Andrejs Klementjevs ("Par cilvēka tiesībām vienotā Latvijā", bijušais kriminālpolicijas operatīvais darbinieks);
- Linards Muciņš ("Latvijas ceļš", jurists, Juridiskās komisijas priekšsēdētājs);
- Jakovs Pliners ("Par cilvēka tiesībām vienotā Latvijā", pedagogijas zinātņu doktors, bijušais skolu direktors un Izglītības un zinātnes ministrijas daļas vadītājs);
- Aida Prēdele ("Tēvzemei un Brīvībai/LNNK", žurnāliste, teoloģe, Bērnu tiesību aizsardzības apakškomisijas priekšsēdētāja biedre);
- Dzintars Rasnačs ("Tēvzemei un Brīvībai/LNNK", jurists, Juridiskās komisijas priekšsēdētāja vietnieks, bijušais tieslietu ministrs);
- Helēna Soldatjonoka ("Latvijas ceļš", pedagoģe, bijusī Daugavpils sociālās palīdzības dienesta vadītāja).

1999.gada 7. oktobrī Saeima uzdevusi komisijai:

- (1) sagatavot priekšlikumus nepilngadīgo personu (bērnu) tiesību aizsardzībai, tai skaitā liecinieku un cietušo aizsardzībai;
- (2) sagatavot priekšlikumus policijas, prokuratūras un tiesu iestāžu darbības uzlabošanai bērnu tiesību aizsardzības jomā;
- (3) līdz 2000.gada 15. februārim sniegt komisijas darba apkopojuma ziņojumu Saeimā.

Komisijas pirmā sēde notika 1999.gada 11.oktobrī. Par Komisijas priekšsēdētāju vienbalsīgi tika ievēlēts J. Adamsons, par Komisijas sekretāri vienbalsīgi tika ievēlēta H. Soldatjonoka.

Jāatzīmē, ka Komisija tika izveidota ne tikai tāpēc, lai noskaidrotu valdības locekļu un citu publisko un privāto institūciju amatpersonu iespējamo saistību ar izmeklējamo lietu, bet arī lai sagatavotu priekšlikumus nepilngadīgo personu (bērnu) tiesību aizsardzībai, tai skaitā liecinieku un cietušo aizsardzībai, kā arī policijas, prokuratūras un tiesu iestāžu darbības uzlabošanai bērnu tiesību aizsardzības jomā.

Pēc Komisijas rīcībā esošajiem materiāliem, informācija par bērnu vardarbīgu izmantošanu seksuāliem mērķiem presē atrodama kopš 1996. gada, jautājums sevišķi aktualizējies 1998. - 1999.gadā un kulmināciju sasniedz līdz ar LNT 1999.gada 19.septembra raidījumu "Nedēļa".

Debatēs, apspriežot Komisijas izveidošanu, tika vērsta uzmanība uz nepieciešamību atjaunot Tikumības policiju, kuras budžets 1996.gadā tika divas reizes samazināts un kas kopš 1997.gada pārstājusi eksistēt līdzekļu trūkuma dēļ. Jāatzīmē, ka tajā laikā valdības vadītājs bija Andris Šķēle, bet iekšlietu ministrs - Dainis Turlais. Šī ziņojuma publicēšanas brīdī bijušās Tikumības policijas kompetences sfērā darbojas 4 cilvēki Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes Narkotiku apkarošanas biroja sastāvā un 7 cilvēki Rīgas Galvenās policijas pārvaldes 9. nodaļas sastāvā - Tikumības policijas un nepilngadīgo noziedzības apkarošanas grupā. Komisija vienmēr uzskatījusi par nepieciešamu atjaunot Tikumības policijas darbību.

Tāpat debatēs tika uzsvērtā nepieciešamība veikt papildu pasākumus bērnu tiesību aizsardzībai, it sevišķi no vardarbības cietušo bērnu tiesību aizsardzībai krimināllietas izmeklēšanas procesā - personas datu aizsardzībai, speciāli sagatavotu personu (psihologu) līdzdalībai noprotināšanas procesā u.c. Turklāt jau sākotnēji pastāvēja

aizdomas, ka izmeklēšanas iestādes (Ģenerālprokuratūra) nevar vai nespēj pilnīgi objektīvi izmeklēt šo lietu, ka uz prokuratūru tiek izdarīts spiediens.

Komisijas galvenais uzdevums bija šāds:

- noskaidrot publisku un privātu institūciju amatpersonu iespējamo saistību ar noziegumu izdarīšanu (pedofiliju), un, lai to paveiktu:
- noskaidrot un izvērtēt faktus un apstākļus, kas liecina par minēto amatpersonu iespējamo saistību ar noziegumu izdarīšanu;
- uzaicināt uz komisijas sēdēm un iztaujāt (nopratināt) amatpersonas, kuru pienākumos ietilpst minētā nozieguma un līdzīgu noziegumu novēršana un izmeklēšana;
- noskaidrot un iztaujāt (nopratināt) citas personas, kas zināja vai varēja zināt par izdarītajiem noziegumiem;
- konstatēt noziedzīgu nodarījumu pazīmes un citu pārkāpumu izdarīšanas faktus;
- konstatēt iespējamās nepilnības un pārkāpumus to institūciju un amatpersonu darbībā, kas ir atbildīgas par šādu noziegumu novēršanu un/vai izmeklēšanu;
- konstatēt iespējamus trūkumus un nepilnības bērnu tiesību aizsardzību, kā arī policijas, prokuratūras un tiesu iestāžu darbību regulējošos likumdošanas aktos;
- iesniegt priekšlikumus par grozījumiem Krimināllikumā, Kriminālprocesa likumā Prokuratūras likumā, Bērnu tiesību aizsardzības likumā u.c. likumos.

2. Komisijas darbība

Līdz Komisijas starpziņojuma iesniegšanai, tas ir, 1999.gada 16.decembrim, notikušas 22 sēdes.

Uz Komisijas sēdēm aicināti un uzklausti masu mediju pārstāvji un žurnālisti, Narkotiku apkarošanas biroja (NAB) un Ģenerālprokuratūras, policijas amatpersonas, Valsts bērnu tiesību aizsardzības centra, Latvijas Bērnu fonda, ģimenes aprūpes centra "Bulduri", aģentūras "Miss Latvija" pārstāvji, liecinieki, kopā vairāk kā trīsdesmit personas.

Komisijā saņemti iesniegumi, paskaidrojumi un atbildes uz komisijas pieprasījumiem gan no valsts un pašvaldību institūcijām un amatpersonām - Valsts bērnu tiesību aizsardzības centra (VBTAC); Tieslietu ministrijas, Uzņēmumu reģistra, Valsts policijas, Narkotiku apkarošanas biroja (NAB), LR Ģenerālprokuratūras, Augstākās tiesas u.c., gan no nevalstiskajām organizācijām (organizācija "Glābiet bērnus"), gan privātpersonām.

Komisija darba gaitā konstatēja, ka tiesību aizsardzības institūcijas, izņemot policiju, daudzos gadījumos pavirši un negribīgi izmeklē krimināllietas par nepilngadīgo seksuālo izmantošanu. Tikai pateicoties ceturtais varas - masu mediju un Komisijas darbībai, notikusi izmeklējamu lietu tālāka kriminālprocesuāla virzība. Ģenerālprokurors Jānis Skrastiņš pretēji savam agrāk paustajam viedoklim par Komisijas darba nelietderību atzina, ka "izmeklēšanā var saskatīt dažus aspektus, kas mainījās. Pirmkārt, grupas sastāvs no diviem darbiniekiem un diviem prokuroriem palielinājās līdz deviņiem prokuroriem un daudziem policistiem. Otrkārt, mums vajadzēja sākt izmeklēt lietas, kuras, ja nebūtu šī sižeta ["Nedēļas" sižeta par pedofiliju], mums nevajadzētu pārbaudīt."

Komisijas sadarbība ar presi ir devusi pozitīvus rezultātus. Pateicoties žurnālistu iniciatīvai, drosmei un pašai izziņošanai, sabiedrības uzmanība tika pievērsta cilvēku tirdzniecības, pedofilijas un nelikumīgas adopcijas problēmām valstī.

Laika posmā līdz 1999.gada decembrim Komisijas savāktā informācija liecināja par rūpīgi izstrādātu un realizētu noziedzīgu shēmu, pēc kuras darbojas *Logosa centra* izveidotais cilvēku (tai skaitā nepilngadīgu personu) tirdzniecības tīkls; kā arī par pastāvīgiem starptautiskiem sakariem ar Somiju, Zviedriju, Norvēģiju, Slovākiju, Nīderlandi, ASV, Krieviju. Komisijas rīcībā esošā informācija (dokumenti, audio un video materiāli) liecināja par publisko un privāto institūciju amatpersonu iesaistīšanos cilvēku tirdzniecības pakalpojumu saņemšanā, tai skaitā arī nepilngadīgo personu seksuālajā izmantošanā.

Komisijas rīcībā bija arī informācija par to, ka cilvēku tirdzniecības pakalpojumu pavedieni ved uz dažām tiesību aizsardzības institūcijām, tai skaitā Ģenerālprokuratūru un citām prokuratūras iestādēm.

Tāpēc Komisija uzskatīja par nepieciešamu nākt klajā ar speciālu ziņojumu, lai informētu Saeimu un sabiedrību par prettiesiskas vienošanās (sazvērestības) pazīmēm starp minētajām organizācijām un atsevišķām valsts amatpersonām, kuras kavē patiesības noskaidrošanu izmeklējamā lietā.

Komisijas starpziņojumā kā amatpersona, kas, iespējams, saistīta ar pedofilijas lietu, tika nosaukts VAS "Latvijas pasts" ģenerāldirektors Aivars Droiskis.

Nākamajā dienā apbrīnojami ātri, pat nelūdzot Komisijas paskaidrojumus, Ģenerālprokuratūra paziņoja, ka tai nav pierādījumu par A. Droiska saistību ar izmeklējamu lietu.

Komisija ierosināja:

- 1) saskaņā ar Prokuratūras likuma 41.(3) pantu veikt ģenerālprokurora darbības atbilstības "Prokuratūras likumam" pārbaudi;
- 2) Ministru kabinetam atjaunot Tikumības policijas darbību;
- 3) atbalstīt likumprojekta "Parlamentāro izmeklēšanas komisiju likums" ātrāku pieņemšanu un īpašā prokurora institūcijas ieviešanu.

Komisijas starpziņojums tika izskatīts 1999.gada 16.decembra Saeimas plenārsēdē.

Rezultāti:

Pamatojoties uz Komisijas starpziņojumu, 1999.gada 21.decembrī Augstākās tiesas priekšsēdētājam A. Guļānam Prokuratūras likuma 43 (2). panta kārtībā ("pārbaudi ierosina Augstākās tiesas priekšsēdētājs pēc savas iniciatīvas vai pēc vienas trešdaļas Saeimas deputātu pieprasījuma") tika nosūtīts 52 Saeimas deputātu parakstīts pieprasījums norīkot īpaši pilnvarotu Augstākās tiesas tiesnesi Ģenerālprokurora darbības pārbaudei. 1999.gada 28.decembrī Augstākās tiesas priekšsēdētājs A. Guļāns atsakās ierosināt ģenerālprokurora darbības pārbaudi. Pirms tam viņš pauda viedokli, ka neredz pamata šādai pārbaudei.

Jāatzīmē, ka otrajā reizē jau 55 Saeimas deputāti parakstīja minēto pieprasījumu, ko Augstākās tiesas priekšsēdētājs atkārtoti noraidīja. Pirmos divus deputātu pieprasījumus Augstākās tiesas priekšsēdētājs noraidīja, pamatojot ar dokumentu sastādīšanas formalitāšu neievērošanu.

2000.gada 27.janvārī Augstākās tiesas priekšsēdētājam tika nosūtīts jau 57 deputātu parakstīts pieprasījums ierosināt ģenerālprokurora darbības pārbaudi.

Pārbaudi Augstākās tiesas priekšsēdētājs ierosināja tikai 2000.gada 28.janvārī, pilnvarojot tās veikšanai Augstākās tiesas senatoru V. Čiževski.

Komisija vairākkārt bija aicinājusi Augstākās tiesas priekšsēdētāju uz savām sēdēm, lai apspriestu jautājumus, kas saistīti ar ģenerālprokurora darbības pārbaudes procedūras

iespējamību un iespējamām pārbaudes procedūras termiņiem un norisi. Uz Komisijas aicinājumu diskutēt par iepriekš minētajiem aktuālajiem jautājumiem, Augstākās tiesas priekšsēdētājs atbildēja noraidoši, uzskatot par nelikumīgu pat iespējamību apspriest šādus jautājumus ar Komisiju.

Šajā sakarā 2000.gada 10.janvārī pat tika sasaukts Augstākās tiesas Plēnums, kurā tika apspriests jautājums, kas saistīti ar Ģenerālprokuratūras darbības pārbaudi, un nolemts, ka ne Augstākās tiesas tiesneši, ne Augstākās tiesas priekšsēdētājs nav tiesīgi piedalīties šī jautājuma sagatavošanā vai apspriešanā, pirms nav pieņemts lēmums par pārbaudes ierosināšanu (laikraksts "Neatkarīgā Rīta Avīze", 11.01.2000).

Sabiedrībai tiek uzspiests viedoklis, ka Komisija pastāvīgi rada tiesu varas un likumdevēju konfrontāciju. Komisija uzskata, ka tieši tiesu varas vadības pasivitāte tajā ziņā, ka tā necenšas nostiprināt savu neatkarību no izpildvaras, ir veidojusi labvēlīgu augsni izpildvaras inspirētam tiesu varas vadības un likumdevēju konfliktam.

Tūlīt pēc Komisijas starpziņojuma (1999.gada 27.decembrī) faktiski pateicoties tikai Komisijas aktīvai darbībai, tika arestēts A. Eisaks (uzrādīta apsūdzība pederastijā un dzimumtieksmes apmierināšanā netiklā veidā), kurš ir viena no galvenajām personām pedofilijas tīklā Latvijā. Šis arests uzskatāms arī par Komisijas darbības panākumu. Kriminālpolicijas priekšnieks Aloīzs Blonskis jau 21.decembrī bija paziņojis presē, ka ir pietiekami daudz pierādījumu, lai varētu arestēt A. Eisaku, taču līdz Komisijas starpziņojuma publicēšanai A. Eisakam tika dota iespēja vairākas reizes izbraukt uz ārvalstīm, kā arī ietekmēt personas, kas deva liecības pret viņu un I. Tūnu.

Tika iesniegts priekšlikums likumprojektam "Par valsts budžetu 2000. gadam", kas nodrošinātu Tikumības policijas darbības atjaunošanu. Priekšlikums netika atbalstīts. Ministru prezidents A. Šķēle līdz 2000.gada aprīlim solīja atjaunot Tikumības policijas darbību. Iekšlietu ministrs M. Segliņš no Saeimas tribīnes apsolīja sameklēt līdzekļus Tikumības policijas atjaunošanai no ministrijas iekšējām rezervēm līdz 2000.gada aprīlim. Komisija tikās ar iekšlietu ministru aprīlī, un uz to brīdi reāli līdzekļi izdalīti nebija.

Juridiskajā komisijā ir izstrādāts un pašlaik Saeimā trešajam lasījumam tiek gatavots likumprojekts "Parlamentārās izmeklēšanas komisiju likums (Alternatīvs likumprojekts Nr.195)", kurš turpmāk reglamentēs izmeklēšanas komisiju tiesības, pienākumus un atbildību.

Ievērojot Komisijas lielo darba apjomu, papildus iegūto informāciju, kuru nepieciešams izvērtēt, kā arī uzsāktu Augstākās tiesas priekšsēdētāja ierosināto ģenerālprokurora darbības pārbaudi, 2000.gada 24.februāra Saeimas plēnārsēdē tika izskatīts un pieņemts lēmuma projekts "Par parlamentārās izmeklēšanas komisijas, lai noskaidrotu faktus par publisku un privātu institūciju amatpersonu saistību ar noziegumu izdarīšanu (pedofiliju), turpmāko darbību". Ar šo lēmumu Komisijai tika noteikts darba apkopojuma ziņojuma termiņš - 2000.gada 13.aprīlis.

2000.gada 23.februārī AT senatoram V. Čiževskim tika nosūtīti Ģenerālprokurora darbības pārbaudei nepieciešamie dokumenti. Deputāti tikās ar senatoru V. Čiževski 2000.gada 10. martā (kopā ar J. Skrastiņu) un 21. martā, kad sniedza atbildes uz senatora jautājumiem.

Komisija neuzskatīja par iespējamu nodot lietas materiālus Ģenerālprokuratūrai iepriekšējā ģenerālprokurora Jāņa Skrastiņa vadības laikā jau iepriekš minēto un

starpziņojumā izklāstīto iemeslu dēļ. 2000.gada 28.februārī Komisija nodeva visus uz to brīdi Komisijas rīcībā esošos materiālus Satversmes aizsardzības birojam.

Līdz 2000.gada 3.februārim Komisijā darbojās visu Saeimā pārstāvēto frakciju, izņemot Tautas partijas frakciju, pārstāvji. Ievērojot to, ka par nepilngadīgu personu seksuālo pakalpojumu saņemšanu aizdomās turētajām amatpersonām neizdevās piekļūt Komisijas rīcībā esošajai informācijai, Tautas partijas frakcija mainīja savu sākotnējo kritisko nostāju, proti, ka tā nevēlas piedalīties šādā "apkaunojošā pasākumā", un izteica vēlēšanos deleģēt savus pārstāvjus darbam Komisijā. 3.februārī Saeima ievēlēja Komisijā deputātus Vinetu Muižnieci un Aleksandru Kiršteīnu.

Kopš 1999.gada 15. decembra notikusi 31 Komisijas sēde.

Komisija tikusies ar Augstākās tiesas, Ģenerālprokuratūras, Daugavpils prokuratūras, policijas amatpersonām, Valsts bērnu tiesību aizsardzības centra pārstāvjiem, lieciniekiem un citām personām.

2000.gada 17.februāra Saeimas plenārsēdē deputāts Jānis Ādamsons paziņoja par trīs augstu amatpersonu - A. Šķēles, V. Birkava un A. Sončika iespējamo saistību ar izmeklējamo pedofilijas lietu. Minētās amatpersonas šo informāciju pilnīgi noliedza, vēl vairāk, tieslietu ministrs Valdis Birkavs pieteica bada streiku, paziņojot, ka Latvijā valda tiesisks nihilisms. Šāda neadekvāta rīcība tikai nostiprina Komisijas pārliecību par minētās amatpersonas saistību ar pedofilijas lietu, jo tieši Tieslietu ministrs ir atbildīgs par tiesiskās kārtības nodibināšanu un ievērošanu valstī.

Paziņojums guva plašu rezonansi ne tikai Latvijā, bet arī ārvalstīs, par to parādījušās ziņas Zviedrijas, Krievijas, Lielbritānijas laikrakstos. Tajā pašā dienā Ģenerālprokuratūra ierosināja krimināllietu par J. Ādamsona publiskajiem izteikumiem.

Komisija uzskata, ka deputāta Jāņa Ādamsona paziņojumu var vērtēt kā pārsteidzīgu, bet ne kā pretrunā esošu ar Komisijas rīcībā esošo informāciju.

Uz šo brīdi Komisijas deputāti ir sagatavojuši un iesnieguši grozījumus Kriminālprocesa kodeksā, kuri jau ir pieņemti, tāpat Krimināllikumā, Prokuratūras likumā, likumā "Par tiesu varu", Bērnu tiesību aizsardzības likumā un citos likumdošanas aktos.

Komisija ir pieprasījusi paskaidrojumus un informāciju no vairākām publiskajām un privātajām organizācijām: Tieslietu ministrijas, Valsts bērnu tiesību aizsardzības centra, Rīgas bērnu tiesību aizsardzības centra, Ģenerālprokuratūras, VID, Valsts policijas u.c. . Sadarbība ne vienmēr izvērtusies tik labi, kā varētu vēlēties, atbildes no organizācijām vairākkārt bija formālas un neskaidras, netika atbildēts uz konkrētiem uzdotajiem jautājumiem. Piemēram, Ģenerālprokuratūra nesniedza atbildi uz 14.03.2000 Komisijas vēstulē izteikto jautājumu par tiesājamā (pēc LKK 123., 124., 209.p.p.) Kārļa Pētersona galvotājiem - 6.Saeimas deputātiem, kuri, iespējams, šādā veidā tiek ietekmēti darboties pret izmeklēšanas komisiju, tāpēc jautājums tika uzdots atkārtoti; VID - par J. Millera SIA "Mini Miss" (pirmā Komisijas vēstule ar jautājumu par "Mini Miss" kā nodokļu maksātāju - 16.11.1999, nodokļu auditu VID veica 1999.gada decembrī, un atbild tika saņemta 2000. gada 7.janvārī). No VID nav saņemta arī izsmeļoša atbilde uz Komisijas uzdoto jautājumu par atsevišķu laikrakstu, kuri publicēja rakstus par pedofilijas problēmām, finansiālo pārbaudi pagājušā gada novembrī. Jāatzīst, ka pēc Komisijas rīcībā

esošās informācijas VID to veicis augstākstāvošas politiski atbildīgas amatpersonas uzdevumā.

Saskaņā ar Satversmes 34.pantu Komisija pieņēma lēmumu, ka sēdes ir slēgtas un Komisijas viedokli publiski var paust tikai Komisijas vadība. Komisija arī nolēma, ka, ievērojot jautājuma privāto un daļēji arī intīmo raksturu, tiek minēta tikai tā informācija, par kuras drošību Komisija ir pārliecināta.

Sadarbība ar presi, radio un televīziju pārsvarā bijusi veiksmīga un produktīvāka nekā ar dažām valsts institūcijām. Jau sākotnēji, pateicoties žurnālistu savāktajai informācijai, tiesību aizsardzības institūcijām bija iespējams uzsākt operatīvās izstrādes lietu un vēlāk ierosināt krimināllietu par "Logoss centra" un ar to saistīto personu noziedzīgajām darbībām. Vairāki masu mediji Komisijas darbībai godprātīgi ir sekojuši, cenšoties patiesi atspoguļot komisijas veikumu, īpaši, ja runa ir par īsām ziņām un aktuāliem komentāriem. Diemžēl, tad, ja žurnālisti par komisijas deputātu darbu ir vēlējušies runāt plašāk, tas ne vienmēr ir izdevies analītiski. Atsevišķi, no konteksta izrauti fakti un notikumi lasītājiem ir tikuši piedāvāti kā Komisijas darba analīze. Patiesībā visu lielāko laikrakstu slejās nereti ir parādījušās publikācijas, kurās autori drīzāk meklējuši sensācijas komisijas darbā, nevis notikumu būtību. Tāpēc vēl jo augstāk vērtējami tie raksti, kuros to autori centušies atrast pedofilijas kā īpaša sociāli un morāli sakņota nozieguma cēloņus Latvijas valstī, gribējuši meklēt ceļus, kā šo noziegumu novērst.

Ir saprotama žurnālistu īpašā interese par Komisiju, taču nereti tieši viņu uzstājība un vēlme par katru cenu un ātri sagatavot sensacionālu materiālu, komisijas mierīgam un līdzsvarotam darbam par labu nav nākusi. Vairāki komisijas locekļi to ir sajutuši kā morālu spiedienu viena vai otra svarīga lēmuma pieņemšanā. Šādos gadījumos žurnālistiem ir jāuzņemas morāla (iespējams - arī juridiska) atbildība par viena vai otra fakta neizvērtētu vai tendenciozu parādīšanos presē, radio un TV, it sevišķi Aivara Ozoliņa, Askolda Rodina publikācijas laikrakstā "Diena" un Kārļa Streipa paustais viedoklis radio un TV.

Jāmin arī klaji negatīvi piemēri, kad, pēc Komisijas domām, netika ievērota elementāra mediju ētika. Tā, piemēram, Valmierā aizturētā M. Pastiljona krimināllietas atspoguļojums TV žurnālista Sandija Semjonova veidotajā sižetā, kad tika iztaujāta aizdomās turamās personas ģimene, masu medijos parādījās arī iespējami cietušo bērnu namu un patversmju audzēkņu sejas, pasu fotogrāfijas u.c. Tas liecina, ka vēl esam tikai ceļā uz īsti brīviem un atbildīgiem masu medijiem.

Īpaša loma pedofilijas lietas izmeklēšanā ir tiem žurnālistiem, kuri komisijā piedalījās liecinieku statusā, nebaidījās atklāti runāt par gadījumiem, kad vairāku gadu garumā paši ir sastapušies ar seksuāli izmantotiem bērniem un jauniešiem, kad izmantotie ir stāstījuši par saviem - nereti augsti stāvošiem - izmantotājiem. Jāuzsver, ka arī komisijas darba iesākumā bija LNT raidījuma *Nedēļa* sagatavots sižets, un komisijas darba gaitā visbiežāk tieši starp žurnālistiem varēja atrast to sabiedrības daļu, kas godprātīgi atbalstīja patiesības noskaidrošanu.

Komisija pauž pateicību žurnālistiem Maijai Pohodņevai, Akselam Sadovskim, Marinai Mihailovai, Vairim Stašanam, Anitai Daukstei, Sandrai Veinbergai, Kasparam Funtam, Inesei Kārkliņai, Aināram Rutkēvičam, Ingai Šņorei, Mārai Jansonei, Madarai Ozoliņai, Madarai Fridrihsonei, Aināram Vladimirovam, Lindai Štokmanei, Andai Rožukalnei, Ilonai Klinšānei - Bērziņai, Mārim Krautmanim, Andrim Bernātam, Abikam Elkinam, Alfredam Kruminam un daudziem citiem.

3. Komisijas darba rezultātu analīze, secinājumi un atzinumi.

Pedofilijas lieta pievērsusi sabiedrības uzmanību tādai problēmai, kā vardarbība pret bērniem, tirdzniecība ar bērniem, īpaši - nepilngadīgo seksuālā izmantošana. Līdz šim par nepilngadīgo seksuālu izmantošanu ierosināts maz krimināllietu. Spilgtākais piemērs ir Kārļa Pētersona lieta 1996.gadā. Kā atzīst speciālisti, vēl pirms dažiem gadiem šāda veida krimināllietas tika uzskatītas par kaut ko ārkārtēju. Tam ir vairāki iemesli: procesuāli grūti pierādīt noziedzīga nodarījuma sastāvu; cietušo bailes; īpaši apmācītu speciālistu trūkums, nopratināšanas procesa nesakārtotība, kā rezultātā lietas par vardarbību pret bērniem izmeklē ļoti ilgi, u.c.

Pēc Iekšlietu ministrijas Kriminālpolicijas pārvaldes Narkotiku apkarošanas biroja datiem, Latvijā ierosināto krimināllietu skaits par bērnu izvarošanu un seksuālo ekspluatāciju uz cietušo iesnieguma pamata (KL 159. - 164.pants) ir sekojošs:

Gads:	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.
Iesniegumu skaits:	114	125	122	123	141	188

Pieaudzis arī bērnu seksuālās ekspluatācijas īpatsvars no kopējā dzimumnoziedzumu skaita no 53% 1993.gadā līdz 75% 1999.gadā.

80 līdz 85% gadījumu šie noziegumi tiek atklāti un vainīgās personas krimināli sodītas. Taču liela daļa krimināllietu tiek izbeigta pierādījumu trūkuma dēļ.

Saskaņā ar Ģenerālprokuratūras sniegtajiem datiem, krimināllietu, kurās cietuši nepilngadīgie, virzība prokuratūras iestādēs ir šāda:

Gads:	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.g. 9 mēnešos
Pavisam ierosinātās krimināllietas, (t.sk. prokuratūras iestādēs)	102 (58)	126 (3)	121 (5)	131 (7)	146 (9)	78 (-)
Nosūtītas uz tiesu	27	48	50	70	69	34
Izbeigtas	9	6	9	7	8	4
Nepabeigtas lietas uz gada beigām	31	30	27	34	29	10
t.sk. ar celtu apsūdzību	7	30	22	33	26	9

Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes statistika par ierosinātajām krimināllietām par bērnu izvarošanu un seksuālo ekspluatāciju uz cietušo iesnieguma pamata (KL 159.p - 164.p) ir šāda:

Gads:	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.g. 9
-------	-------	-------	-------	-------	-------	-----------

						mēnešos
Kopā	96	112	106	134	152	139
Atklātas	55	86	74	124	135	117
Nodotas tiesai	29	53	51	82	99	32

Var secināt, ka pēdējo gadu laikā ir tendence palielināties dzimumnoziegumu skaitam, kas izdarīti pret nepilngadīgajiem. Tajā pašā laikā tikai daļa krimināllietu tiek nodotas tiesai.

Trūkst informācijas arī par vardarbībā cietušiem bērniem, bet konstatētie bērnu tiesību pārkāpumi netiek uzskaitīti vienā valsts institūcijā pēc vienotiem kritērijiem. Nevienā valsts institūcijā netiek reģistrētas konkrētas personas, kuras izdarījušas bērnu tiesību pārkāpumus. Neskatoties uz to, ka Aizsardzības un Iekšlietu komisija vairāk kā gadu atpakaļ aicināja Ministru kabinetu, Iekšlietu ministriju, Tieslietu ministriju, Ģenerālprokuratūru izstrādāt un iesniegt parlamentā likumprojektu par Sodu reģistra izveidošanu, kurā būtu apkopota informācija par visām personām, kuras ir sauktas pie kriminālās vai administratīvās atbildības, līdz pat šim brīdim tas nav izdarīts. Vispār netiek uzskaitītas personas, kuras veikušas citus likumpārkāpumus pret bērniem, ja par šādu nodarījumu nav paredzētas nekādas sankcijas. Šāda situācija paaugstina risku, ka minētās personas varētu strādāt dažādās bērnu iestādēs, kas nav pieļaujama situācija.

Saskaņā ar iepriekšminēto arī pēc Komisijas locekļu iniciatīvas jau izdarīti grozījumi vairākos likumos, tai skaitā "Bērnu tiesību aizsardzības likumā", kas jau stājušies spēkā. Piemēram, 67. pants "Bērnu tiesību aizsardzības likumā": Informatīvi statistiskie pārskati par bērnu tiesību stāvokli valstī. (Pants nosaka, ka Centrālā statistikas pārvalde reizi gadā apkopo informāciju par bērniem un iesniedz to Bērnu tiesības aizsardzības centrā. Grozījums tika izdarīts tāpēc, ka līdz šim apkopota informācija par bērnu tiesību stāvokli valstī nebija pieejama).

Vardarbība pret bērnu, it īpaši pedofilija (pedofilija - seksuālā novirze, dzimumtieksme pret bērniem, gan zēniem, gan meitenēm; krimināli sodāma rīcība), vairāk kā jebkurš cits noziegums ietekmē cietušo ne vien fiziski, bet arī psiholoģiski. Bērna uztverē šāds nodarījums ir kaut kas pretdabisks, apkaunojošs, slēpjams. Pastāv psiholoģiskā barjera, lai stāstītu par notikušo cilvēkam, kas nav tam gatavs, vēl grūtāk ir runāt atkārtoti. Kā atzīst psihologi un bērnu tiesību speciālisti - izmeklēšanas laikā cietušie parasti tiek traumēti atkārtoti; lai izvairītos no turpmākām pratināšanām, viņi maina liecības, atsauc iesniegumus, melo. Latvijā cietušo liecības parasti video netiek ierakstītas, tāpēc liecinieki tiek pratināti atkārtoti. Pirmā liecība parasti ir visprecīzākā, vēlāk tā var izskatīties pavisam citāda, atmiņai zaudējot noteiktas notikušā detaļas. Jāņem arī vērā, ka bērni parasti nemelo, kaut gan bieži par pamatu izmeklēšanai tiek pieņemts pretējais.

Speciāla (psihologa) sagatavotība nepieciešama arī amatpersonām, kas nodarbojas ar cietušo, lai kvalitatīvi un profesionāli veiktu savus pienākumus. Nav pieļaujama situācija, ka amatpersona cietušā liecību nopratināšanas gaitā vērtē tendenciozi, neobjektīvi.

Likumdošana nepietiekami aizsargā cietušā un viņa ģimenes datus, netiek garantēta anonimitāte un konfidencialitāte. Komisijai vairākkārt nācies uzklaut liecības par to, ka lieciniekiem, cietušajiem vai viņu ģimenēm tiek draudēts, lai piespiestu mainīt liecības.

Joprojām nepilnīgi tiek pielietota psiholoģiskā ekspertīze. Tas uzskatāms par vienu no iemesliem, kāpēc vairākumu lietu pārtrauc, neizskatot līdz galam. Jāņem vērā, ka bērni bieži kategoriski atsakās sniegt rakstiskas liecības. Bērnu liecības ir jāvērtē īpaši arī tāpēc,

ka bērns var neizprast atbildību par nepatiesas liecības došanu un uz nepamatotas liecības pamata var notiesāt nevainīgu cilvēku. Atsevišķās valstīs izveidota īpaša bērnu liecību uzklaušanās un izvērtēšanas sistēma.

Vardarbībā cietušo bērnu rehabilitācijas pasākumus jāveic pēc iespējas ātrāk pēc notikušā, lai novērstu tālejošas sekas. Diemžēl šobrīd Latvijā šādu rehabilitācijas centru nav pietiekamā daudzumā, un cietušajiem jāstāv rindā, kas nav pieļaujams. Tā, pēc Komisijas rīcībā esošajiem datiem, Bulduru bērnu rehabilitācijas centrā rinda ir līdz augustam. Brīvas vietas uz šo brīdi ir Talsu rehabilitācijas centrā.

Nepietiekami līdzekļi tiek izdalīti bērnu, kas cietuši no vardarbības, rehabilitācijai.

Tāpat cietušajiem un viņu ģimenēm bieži nav informācijas, kur griezties vardarbības un seksuālas izmantošanas gadījumos.

Bērnu tiesību aizsardzības sfērā pastāv tādas riska vietas kā internātskolas (konkrēts piemērs Rīgas 1.internātskola), patversmes, bērnu nami, nodaļas psihoneiroloģiskajās klīnikās, iepriekšējās izmeklēšanas izolatori nepilngadīgajiem, vidējo speciālo mācību iestāžu kopmītnes, naktsklubi un geju kafejnīcas u.c. Šajās iestādēs pastāv palielināta iespēja nepilngadīgo iesaistīšanai prostitūcijā vai noziedzībā, palielināta iespēja vardarbībai pret nepilngadīgajiem. Komisija ierosina bērnu tiesību aizsardzības speciālistiem kopā ar municipālo policiju, bet turpmāk (pēc atjaunošanas) - ar Tikumības policiju pastiprināti veikt profilaktisko darbu minētajās iestādēs.

Tālākā nākotnē Komisija ierosina pašvaldību ietvaros organizēt Jaunatnes lietu policiju. Tuvākajā laikā tāda sāks darboties Daugavpilī.

Vēl viens svarīgs jautājums (papildus izmeklēšanai, rehabilitācijai) ir nākotnē iespējamu noziegumu profilakse. Pastāvot zināmiem profilakses pasākumiem, vardarbības gadījumu skaitu iespējams samazināt. Šeit viens no svarīgākajiem pasākumiem ir - sabiedrības informēšana un informācijas pieejamība. Tāpat jāvērs uzmanība uz faktu, ka policijas iejaukšana vardarbības pret bērniem apkarošanā nav rezultatīva, šeit noteikti jāiesaista mediķi, psihoterapeiti, dažkārt arī juristi.

Adopcija.

Latvijā bērnu adopcija uz ārvalstīm praktiski sākusies 90.gados, pakāpeniski tai pieaugot. Saskaņā ar Valsts cilvēktiesību konsultatīvās padomes Bērnu tiesību aizsardzības darba grupas ziņojuma datiem, statistika par uz ārvalstīm adoptētajiem bērniem ir sekojoša:

gads:	adoptēti kopā	no tiem adoptēti uz ārvalstīm	adoptēti uz ārvalstīm % no kopējā skaita
1994	422	76	18
1995	387	144	37.2
1996	384	195	50.79
1997	393	190	48.34
1998	412	196	47.57
1999	348	143	41.09

Saskaņā ar Tieslietu ministrijas datiem, 1999.gadā visvairāk bērnu adoptēts uz Franciju (66) un ASV (51). Visvairāk bērnu adoptēts no bērnu bāreņu aprūpes centra "Rīga" - 41 bērns un no bērnu bāreņu aprūpes centra "Inčukalns" - 24 bērni.

Kopš 1993.gada neviens tiesas spriedums, ar kuru tikusi apstiprināta bērna adopcija uz ārvalstīm, nav ticis atcelts.

Pēc Tieslietu ministrijas Kriminoloģisko pētījumu centra datiem Latvijā pēdējos gados ir gadījumi, kad pieļauta bērnu izvešana no Latvijas uz ārvalstīm pret bērnu interesēm (Informatīvi analītiska ziņojums, Rīga, 1999.gads).

Līdz pat Komisijas darbības uzsākšanai internetā bija pieejama informācija par iespējām adoptēt Latvija bērnus un to cenām (no 28 līdz 109 tūkstošiem ASV dolāru).

Līdz šim valstī praktiski nebija iespējams iegūt drošu informāciju par klaiņojošiem, skolu neapmeklējošiem un vispār neregistrētiem bērniem. Arī Izglītības ministrijas reģistrā tika reģistrēti tikai skolu apmeklējošie bērni. Sociāli ekonomiskā situācija valstī ir tāda, ka daudzas ģimenes tiek izliktas no dzīvokļiem parādu dēļ, mātes dzemdību namos atsakās no bērniem, daudzi bērnu namu, patversmju iemītnieki ir tikai sociāli bāreņi (viņu vecāki ir dzīvi), daudzi bērni paši izvēlas tādu ienākumu avotu kā prostitūcija.

Šādā situācijā daudzi valsts ierēdņi iet vieglāko ceļu: lai bērnus adoptē uz ārzemēm, tur būs vieglāka un laimīgāka dzīve.

Pēc Tieslietu ministrijas dzimtsarakstu departamenta datiem, arvien vairāk pieaug no Latvijas uz ārzemēm adoptēto bērnu skaits. Satrauc arvien pieaugošais t.s. adopcijas firmu skaits, kas nodarbojas ar Latvijas bērnu adoptēšanu uz ārzemēm. Komisijai ir zināmas 7 firmas, kas tieši nodarbojas ar visai pieprasītās preces "Latvijas bērni" adopcijas formalitāšu nokārtošanas jautājumiem. Komisiju satrauc arī divi sevišķi strīdīgi un plašu rezonansi guvušie gadījumi, kurus tiesībsardzībā institūcijas atzinušas par likumīgiem: Sergeja adopcija uz ASV 1999.gadā (zēns tika atzīts par neārstējami slimu, kaut gan spriežot pēc dažādu medicīnas iestāžu izziņām un radnieku izteikumiem, Sergejs ar neārstējamām slimībām neslimoja) un atradeņu Jūlijas un Daņa (Daiņa) sasteigtā adopcija uz ASV 1999.gadā, nepārbaudot, vai bērniem ir vecāki.

Komisija ir pieprasījusi informāciju par vairākiem adopcijas gadījumiem, par kuru atbilstību likumam tai bija šaubas, bet vienmēr saņemtas atbildes, ka nekādi likumpārkāpumi nav konstatēti.

Pornogrāfijas un prostitūcijas izplatība.

Saskaņā ar Tikumības policijas arhīva datiem, kopš 1993.gada krasi pieaudzis prostitūcijā iesaistīto nepilngadīgo skaits: 1993. gadā - 20 bērni vecumā no 8 līdz 18 gadiem, 1997.gadā - 92 bērni. Par tālākajiem gadiem informācijas nav, jo Tikumības policija likvidēta. Pieaugošais prostitūcijā iesaistīto nepilngadīgo skaits apliecina, ka Tikumības policijas likvidācija bija milzīga kļūda.

Arvien izplatītāka Latvijā kļūst arī bērnu komerciāli seksuālā ekspluatācija, izmantojot Interneta iespējas, piemēram, piedāvā prostitūcijas pakalpojumus (ko apzīmē ar vārdu "eskorts"), modeļu darba piedāvāšana pornogrāfisku materiālu izgatavošanā, bērnu pornogrāfijas materiālu reklamēšana un izplatīšana u.c.

Šobrīd prostitūciju Latvijā regulē vienīgi 1998.gada 4.novembra MK noteikumi Nr.427 "Prostitūcijas ierobežošanas noteikumi", kuri ir nepilnīgi un pašvaldībās netiek ievēroti.

Pornogrāfisko materiālu ražošanas un izplatīšanas kārtību regulē 1995.gada 22.novembra MK noteikumi Nr.348 "Noteikumi par erotiska un pornogrāfiska rakstura

materiālu ievēšanu, izgatavošanu, izplatīšanu, publisku demonstrēšanu vai reklamēšanu". Kopš 1995.gada nav nepieciešama licence erotisku (pornogrāfisku) materiālu izgatavošanai, kuru agrāk izsniedza Kultūras ministrija. Šāda prakse padara Latviju ļoti pievilcīgu gan vietējiem, gan ārvalstu pornogrāfisko filmu ražotājiem, kā arī veido labvēlīgu vidi pornogrāfijas, prostitūcijas un komerciālās pedofilijas attīstībai Latvijā. Pornogrāfisko materiālu izgatavošanu regulē minēto noteikumu divi panti - 5. un 6.

Krimināllikuma 161.pantā paredzēta atbildība par nepilngadīgo iesaistīšanu erotisku (pornogrāfisku) materiālu izplatīšanā, izgatavošanā utt.

Komisija savā darbībā un darba apkopojuma ziņojumā ievēro un vadās pēc nevainīguma prezumpcijas principa, kas nosaka, ka nevienu nevar atzīt par vainīgu nozieguma izdarīšanā un sodīt, kamēr viņa vaina nav pierādīta likumā noteiktajā kārtībā.

Parlamentārās izmeklēšanas komisijas pilnvarās un darbības pamatprincipos neietilpst kriminālprocesuālo pierādījumu vākšana, operatīvo darbību veikšana un pierādījumu nostiprināšana. Komisija saskaņā ar Satversmē un Saeimas kārtības rullī noteikto kārtību var tikai uzklaut (nopratināt), apkopot un izvērtēt savāktu informāciju, sniegt priekšlikumus Saeimai, valsts pārvaldes iestādēm un tieslietu iestādēm.

Komisijas rīcībā esošā informācija, respektīvi, iegūtās liecības, ir uztveramas un vērtējamas pēc katras personas subjektīvā viedokļa, iekšējās pārlicības un saņemtās informācijas ticamības pakāpes.

Komisija atzīst, ka noziedzīga nodarījuma pazīmes konkrētajās konstatētajās darbībās vēl nevar būt par pietiekamu pamatu kriminālprocesuālu apsūdzību izvirzīšanai minētajām amatpersonām. Minētie pierādījumi jānostiprina procesuāli un jāturpina patiesības noskaidrošana. Taču Komisija atgādina, ka amatpersonu atbildība ir plašāks jēdziens, kas sevī ietver ne tikai kriminālatbildību, bet arī administratīvo, disciplināro, kā arī Satversmē noteikto valdības locekļu politisko atbildību. Respektīvi, Komisija uzskata, ka gadījumā, ja arī netiek konstatēts noziedzīga nodarījuma sastāvs kādas amatpersonas rīcībā, tomēr būtu jāizvērtē konkrēti fakti un iespējamā citu atbildības veidu iestāšanās par šiem faktiem.

Šajā ziņojumā jāuzsver vēlreiz, ka Komisija ir, pirmkārt, Saeimas izveidota parlamentāra izmeklēšanas komisija, kas liecina par tās publisko raksturu un,

otrkārt, komisija tika izveidota ar mērķi noskaidrot faktus par publisku un privātu institūciju amatpersonu saistību ar noziegumu izdarīšanu (pedofiliju) un informēt par to sabiedrību.

Tāpēc komisija uzskata par savu pienākumu nosaukt konkrētus uzvārdus, kas ir minēti komisijas rīcībā esošajās liecībās un saņemtajos materiālos, par kuru iespējamo saistību ar izmeklējamu lietu Komisijas vairākumam nav šaubu.

Komisija darba apkopojuma ziņojumā uzskata par nepieciešamu nosaukt tās ar nepilngadīgo seksuālu izmantošanu iespējami saistītās amatpersonas, kuras izmantojot savu dienesta stāvokli var reāli ietekmēt ne tikai krimināllietas izmeklēšanu, bet arī neatkarīgu žurnālistiku izmeklēšanu un Komisijas rīcībā esošā informācija liecina, ka šāda ietekmēšana arī notiek.

Komisijas rīcībā ir gan tiešas - nepastarpinātas, gan netiešas liecības, kurās vairākkārtīgi, kā iespējamie nepilngadīgo seksuālo pakalpojumu saņēmēji vai minētā pakalpojumu tīkla darbības līdzzinātāji ir minētas šādas publisko un privāto institūciju

amatpersonas: Ministru prezidents Andris Šķēle, Tieslietu ministrs Valdis Birkavšs, Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektors Andrejs Sončiks, VAS "Latvijas Pasts" ģenerāldirektors Aivars Droiskis, Rīgas klasiskās ģimnāzijas direktors Romāns Alijevs.

Komisija uzskata, ka īpašu pārbaudi vajag veikt par Ģenerālprokuratūras administratīvā departamenta direktora Jura Zālīša darbību.

Komisija uzskata, ka šo amatpersonu tālākā atrašanās jebkādos amatos valsts varas iestādēs ir amorāla un, iespējams, tiesisku iemeslu dēļ nav pieļaujama.

Organizētā noziedzība un seksa industrija.

Krimināllietā, kura tika ierosināta sakarā ar *Logosa centra* amatpersonu noziedzīgo darbību ir konstatējamā organizētās noziedzības pazīmes.

Noziedznieku pastāvīgus ienākumus veido:

- 1) ienākumi no pornobiznesa;
- 2) ienākumi no cilvēku tirdzniecības (prostitūcijas);
- 3) nodokļu nemaksāšana.

Organizētās noziedzības pazīmes *Logosa centra* lietā izpaudās, veidojot sazarotu savstarpējo attiecību sistēmu noziegumu izdarīšanas gaitā - seksa industrijas tīklu.

Lomas starp noziedzniekiem bija sadalītas. Vieni nodarbojās ar vīriešiem, otri ar sievietēm, vieni veica modeļu iesaistīšanu un apmācīšanu, otri to realizāciju pornobiznesā, vieni nodarbojās ar cilvēku tirdzniecību iekšzemē, otri uz ārzemēm, vieni piegādāja prostitūtas ierindas cilvēkiem, otri - augstākām aprindām. Vieni apsargāja, citi pāravadāja, vieni tirgojās ar dzīvo precī klātienē, citi - internetā.

Darba dalīšana organizētā grupā, precīza plānošana, sistemātiska nelikumīgu ienākumu gūšana un to sadale starp noziedzniekiem ir tipiskas organizētās noziedzības pazīmes.

Sevišķa loma šajā lietā ir apsūdzētajam Jurijam Jurjevam. Viņš darbojās šajā organizētās noziedzības lietā kā "izejmateriāla" sagādātājs un iesācēju ievadītājs seksa biznesā. Komisijas rīcībā ir informācija, kas liecina par to, kādā veidā jaunieši tika vervēti darbam seksa industrijā. Skolās un citās vietās tika izvietota informācija par iespējām labi nopelnīt un aicinājums pieteikties par foto modeli. Daudzi jaunieši nokļuva noziedznieku nagos naudas līdzekļu trūkuma dēļ - mazās stipendijas, vecāku nespēja finansiāli atbalstīt skolniekus un tamlīdzīgi. Atlasot kandidātus seksa industrijai, tika izmantotas psihologa zināšanas, tiem tika uzdoti aizpildīt anketas - testi ar vairāk nekā 500 jautājumiem. Atlasīti tika izskatīgie, kā arī pakļāvīgie. Izmantojot aizpildītās anketas tika ietekmēta jauniešu psihe un griba; novesti alkoholisko un narkotisko vielu apreibumā, tie tika psihiski apstrādāti, iesaistīti, piespiesti un gala rezultātā padarīti par prostitūtām, kas attiecībā uz vīriešu kārtas jauniešiem bija daudz sarežģītāks un komplicētāks process. Tālākā šo prostitūtu izmantošana seksa industrijas, pornogrāfijas vai cilvēku tirdzniecības nozarē jau bija tikai maksātpējīgu klientu esamības jautājums. Par šīs darbības apjomu liecina kratīšanas laikā izņemtie pierādījumi.

Sevišķa loma noziegumos, kas saistīti ar cilvēku tirdzniecību, bija krimināllietā apsūdzētiem Ingusam Tūnam un Aināram Eisakam. Pārdalot seksa biznesa modeļus un klientus, viņi daļēji pārņēma Jurija Jurjeva "biznesu", bet veidoja to daudz ienesīgākā jomā - saistībā ar klientiem - ārzemniekiem gan Latvijā, gan arī ārzemēs, kā arī ar bagātiem maksātpējīgiem Latvijas iedzīvotājiem - biznesmeņiem un publiskām

amatpersonām. Ingus Tūns savas darbības piesegam veiksmīgi izmantoja Izglītības ministrijas telpas, bet Ainārs Eisaks nodibināja plašu pazīšanos politiskajās, biznesa, valsts un pašvaldību tā saucamās "augstākās aprindās". Aināra Eisaka ciešā saistība ar šīm aprindām dod Komisijai pamatu uzskatīt, ka viņam ir īpaša loma organizētās noziedzības seksa biznesa jomā, kā arī uzskatīt par ticamu, ka Ainārs Eisaks efektīvi izmantoja savus sakarus ar augstākajām aprindām, lai veiksmīgi slēptu savu darbību seksa industrijā un maskētu to ar dažādu, it kā legālu, darbību veikšanu, ilgstoši izvairītos no saukšanas pie kriminālatbildības, slēptu un iznīcinātu pierādījumus krimināllietā. Ilgstošā prokuratūras bezdarbība krimināllietas laikā viņam ļāva sagatavoties nopratināšanām prokuratūrā un būt gatavam atbildēt uz jautājumiem, kuri viņam iepriekš bija zināmi. Apstiprinās komisijas rīcībā iepriekš esošā informācija par centieniem Aināru Eisaku glābt no atbildības apsūdzot viņu nelielā skaitā epizožu, mainīt viņam drošības līdzekli, tiesāt atsevišķi no organizētās noziedzības lietā apsūdzētajiem pārējiem *Logosa centra* lietas apsūdzētajiem, bet pēc tam piespriežot nosacītu sodu ļaut doties uz ārzemēm pie uzkrātām naudas summām. Pēc Komisijas pārliecības, tas liecina ne tikai par organizētas noziedzības augstu ietekmi valsts varas struktūrās, bet arī par plašu un aktīvu, attiecīgi seksuāli orientētu, valsts amatpersonu saistību ne tikai ar Aināru Eiseku, bet arī ar organizēto noziedzību un par tās saaugšanu ar valsts varas struktūrām, faktiski - par mafijas veidošanos.

Kompetentām valsts institūcijām jānoskaidro šī saikne un tās mērķi, tās noziedzīgā ietekme un tas, kā šādas organizētās noziedzības un varas struktūru saaugšana ietekmē nacionālo drošību.

Komisija savas izmeklēšanas laikā konstatēja *Logosa centra* lietā apsūdzēto personu un to darbības būtisku saistību ar bijušās LPSR Valsts drošības komitejas struktūrām.

Komisija konstatēja, ka gandrīz visas krimināllietā pie atbildības sauktās personas pirms 1990. gada tikušas savervētas par aģentiem LPSR VDK struktūrās, tajā skaitā: Jurijs Jurjevs, Ingus Tūns, Aivars Eisaks. Attiecīgi seksuāli orientēti VDK aģenti laika periodā līdz neatkarības atjaunošanai tika izmantoti, lai stātos kontaktā ar attiecīgi seksuāli orientētām personām. Šie kontakti notika VDK darbinieku vadībā un to gaita tika dokumentēta. Dokumentēšanas rezultāti tika izmantoti šo personu vervēšanai un iesaistīšanai VDK darbā. Komisijas rīcībā ir informācija par augstu bijušo Lauksaimniecības ministrijas amatpersonu saistību ar šādiem VDK aģentiem.

Komisijai tādejādi ir pamats izdarīt secinājumus, ka, tuvojoties Latvijas neatkarības pasludināšanas brīdim, LPSR VDK būtiski pārveidoja aģentu vervēšanas metodes. Vervēšana uz uzticības padomju varai pamata tika nomainīta uz aģentu vervēšanu, izmantojot pie jebkuras sabiedriskas iekārtas par kompromitējošiem atzīstamus homoseksuālu attiecību dokumentējošus pierādījumus. Jurijs Jurjevs, kuru VDK izmantoja to interesējošo personu vervēšanai, tai skaitā garīdzniecības vidū, turpināja VDK aģenta iemaņas izmantot pēc Latvijas neatkarības pasludināšanas, pārvēršot to par ļoti ienesīgu biznesu, apdzirdot jauniešus, stājoties ar tiem vardarbīgās homoseksuālās attiecībās; dokumentējot tās un izmantojot iegūtās fotogrāfijas modeļu vervēšanai seksa biznesam. Speciālā dzēriena, kur tika sajaukts alkohols un narkotiskas vielas, izgatavošanas recepti Jurijs Jurjevs bija apguvis savā iepriekšējā praksē VDK vadībā.

No šāda aspekta raugoties, saprotama Jurija Jurjeva vairākkārtējā atzīšana par nepieskaitāmu viņa krimināllietās padomju laikā. Kompetentām organizācijām nepieciešams pārbaudīt, kā darbojas šis bijušo VDK aģentu tīkls, vervējot seksa modeļus un nodarbojoties ar cilvēku tirdzniecību, piedāvājot šīs personas seksuālo pakalpojumu

patērētājiem - maksātspējīgām augstāko aprindu prominentām personām, un kā tas varēja ietekmēt un ietekmē mūsu valsts drošību.

Ziņojuma pielikumā pievienota noziedzīgās shēmas analīze.

Komisijas priekšlikumi

Ministru kabinetam:

- līdz 2000.gada 1.augustam jāizstrādā un jāapstiprina Valsts bērnu tiesību aizsardzības informatīvās sistēmas koncepcija;

- nekavējoties no valsts budžeta neparedzētiem gadījumiem jāpiešķir ne mazāk kā 300 tūkstoši latu gadā Tikumības policijas darbības atjaunošanai;

- līdz 2000.gada 1.jūlijam jāizstrādā Prostitūcijas ierobežošanas likumprojekts;

- līdz 2000.gada 1.jūlijam jāizstrādā un jāiesniedz grozījumi 1995.gada 22.novembra Ministru kabineta noteikumos Nr. 348 "Noteikumi par erotiska un pornogrāfiska rakstura materiālu ieviešanu, izgatavošanu, izplatīšanu, publisku demonstrēšanu vai reklamēšanu", lai varētu aizliegt pornogrāfisku filmu uzņemšanu Latvijā;

- jāizstrādā un jāiesniedz grozījumi valsts budžetā valsts speciālas mācību programmas finansēšanai Policijas akadēmijā, Latvijas Universitātes Juridiskajā fakultātē, Tiesnešu apmācības centrā un Policijas apmācības centrā;

- jāizstrādā un jāiesniedz grozījumi budžetā, lai finansētu advokātus lietu izskatīšanai tiesā, ja notikusi vardarbība pret nepilngadīgo;

- jāizstrādā un jāiesniedz grozījumi budžetā, paredzot ne mazāk kā 200 tūkstošus latu gadā no seksuālās vardarbības cietušo bērnu rehabilitācijai;

- jāizstrādā un jāiesniedz grozījumi budžetā, paredzot informācijas bloka (TV klipi, reklāmas bukleti) izveidošanai, kas sniegtu informāciju par narkotiku kaitīgumu, vardarbības pret nepilngadīgajiem profilaksi, rehabilitācijas centriem;

- jāizstrādā un jāiesniedz izskatīšanai priekšlikumi grozījumiem Krimināllikumā, lai Latvijā tiktu noteikta atbildība par cilvēku tirdzniecību saskaņā ar starptautiskajām konvencijām;

- līdz 2000.gada 1.jūlijam jāizstrādā un jāiesniedz Saeimai Sodū reģistra likuma projektu.

Aizsardzības un iekšlietu komisijai:

- jāiesniedz Saeimā grozījumi KPK - jauns 20.' pants (Prasība par izziņas izdarītāja, prokurora un tiesneša speciālu sagatavotību).

- steidzami jāizskata un jāiesniedz grozījumiem Krimināllikumā un Prokuratūras likumā.

Juridiskajai komisijai:

- steidzami jāizskata un jāiesniedz grozījumi likumā "Par tiesu varu";

- jāpaātrina "Parlamentārās izmeklēšanas komisiju likuma" virzīšanu izskatīšanai trešajā lasījumā;

- jāiesniedz priekšlikumi grozījumiem likumos, lai turpmāk būtu vienota izpratne terminiem "pusaudzis", "jaunietis", "nepilngadīgais", kas šobrīd Latvijas likumdošanā tiek lietoti ļoti dažādās interpretācijās un rada daudz neskaidrību.

Bērnu tiesību aizsardzības apakškomisijai:

- jāsagatavo un jāiesniedz grozījumi Civillikumā, kas paredz sakārtot adopcijas jautājumus atbilstoši starptautiskajām bērnu tiesību aizsardzības konvencijām un Bērnu tiesību aizsardzības likumam (likuma 31.pants), kā arī starptautiskajām konvencijām par adopciju.

- jāsagatavo un jāiesniedz grozījumi, lai realizētu Bērnu tiesību aizsardzības likuma 50. pantu par aizliegumu bērniem piedalīties konkursos, kuros tiek novērtēts viņu ārējais izskats; citu konkursu (piemēram, apģērbu demonstrēšanā) sagatavošanā un dalībnieku apmācības procesā, kas nodrošinātu obligātu pedagoga klātbūtni;

Komisija jau aicinājusi Latvijas vadošās modeļu aģentūras izveidot profesionālu asociāciju savu interešu aizsardzībai.

Problēmas Komisijas darbā.

Tā kā Komisija nav krimināli procesuālās izmeklēšanas iestāde, turklāt tās statuss daudzās jomās saskaņā ar likumdošanas aktiem nav skaidri noteikts, savāktajiem materiāliem un liecībām nav kriminālprocesuāla pierādījuma raksturs. Komisija saskaņā ar Satversmē un Saeimas kārtības rullī noteikto kārtību var uzklaut (nopratināt), apkopot un izvērtēt savāktu informāciju, sniegt priekšlikumus Saeimai, valsts pārvaldes iestādēm un tieslietu iestādēm, taču tai nav operatīvas institūcijas funkcijas.

Tāpat atklāts ir jautājums par saņemto liecību juridisku nostiprināšanu, jo likums nenosaka parlamentārās izmeklēšanas komisijas rīcībā esošās informācijas statusu.

Savu pilnvaru un iespēju robežās Komisija ir centusies savākt vispusīgu un objektīvu informāciju par izmeklējamiem jautājumiem, un uzskata, ka šo uzdevumu ir veikusi. Saņemtā informācija (liecības, paskaidrojumi) ir daudzveidīga, tai ir dažādas ticamības pakāpes un pauž dažādu pušu viedokļus. Ievērojot vairāku institūciju, to skaitā tiesību aizsardzības institūciju, saistību ar izmeklējamu lietu, šo institūciju paskaidrojumus, iespējams, satur maldīgas ziņas un tās izvērtēšana un secinājumu izdarīšana vairākos gadījumos ir atkarīga no katras personas subjektīvā viedokļa un iekšējās pārliecības un saņemtās informācijas ticamības.

Viena no problēmām, kas apgrūtināja Komisijas darbu, bija pastāvīga nepieciešamība aizsargāt lieciniekus no iespējamās ietekmēšanas (piemēram, Ingus Tūna veiktā liecinieku ietekmēšana).

Komisijas darbu apgrūtinājuši presē paustie dažādu amatpersonu un politiķu viedokļi. Pastāvēja un joprojām pastāv vairāki mīti un viedokļi par Komisijas darbību, kas uzskatāmi par mēģinājumiem graut Komisijas prestižu un padarīt maznozīmīgus Komisijas darba rezultātus, piemēram, mīti par to, ka "skandālu izraisījuši ārvalstu specdienesti, melīgās informācijas izplatītāji ir nopirkti" u.tml.

Kā vienu no konkrētākajiem piemēriem var minēt Tautas partijas frakcijas deputāta Gundara Bērziņa preses konferencē izplatīto informāciju un apvainojumus. G. Bērziņš paziņoja, ka "pedofilijas komisijas locekļi uzpērkot lieciniekus un solot summas, kurām nav robežu, ja kāds būšot ar mieru stāstīt, ka A. Šķēle ir tieši saistīts ar pedofilijas skandālu" ("Neatkarīgā Rīta avīze", 11.12.1999) tādā veidā apsūdzot desmit Saeimas deputātus liecinieku uzpirkšanā un iespaidošanā.

G. Bērziņš arī izplatīja it kā konfidenciālos Prokuratūrā esošos stenogrammu tekstus, paziņojot, ka Komisija gatavojoties nākt klajā ar paziņojumu par Ministru

prezidenta saistību ar pedofiliju, lai gāztu valdību. Faktiski G. Bērziņš pirmais publiski izplatīja informāciju par iespējamo A. Šķēles saistību ar pedofilijas skandālu. G. Bērziņš nav paskaidrojis, no kurienes ieguvis šos materiālus, aizbildinoties ar Satversmē noteiktajām deputāta tiesībām neizpaust informācijas avotus, toties nepārtraukti publiski aicinājis Komisiju atklāt tās informācijas avotus.

Nepamatoti un melīgi ir Andra Šķēles publiskie paziņojumi, ka pedofilijas skandālu izraisījuši ārvalstu specdienesti. Šādu informāciju publiski noliedz gan Satversmes aizsardzības birojs, gan Drošības policija, arī Nacionālās drošības komisijas priekšsēdētājs Andrejs Panteļejevs, paziņojot, ka viņu rīcībā nav informācijas par ārvalstu specdienestu iespējamo saistību ar pedofilijas lietu.

Komisija uzskata, ka absolūti nesavienojama ar ieņemamo amatu ir Ģenerālprokuratūras virsprokurores Birutas Ulpes bez jebkādiem pierādījumiem paustā informācija, ka Komisijas locekļi uzpērk lieciniekus. Komisija šos paziņojumus vērtē kā absurdus.

Mēģinājumi ietekmēt Komisijas darbu.

Komisija savas darbības laikā nepakļāvās nekāda veida ietekmēšanas mēģinājumiem.

Vairākiem Komisijas locekļiem ir draudēts, arī "brīdinot" par briesmām viņu pašu un viņu ģimenes locekļu dzīvībai.

Uz deputāti Helēnu Soldatjonoku izdarīts spiediens par to, ka gadījumā, ja Komisija ierosinās ģenerālprokurora darbības pārbaudi, netiks veikta Daugavpils uzņēmuma "Lokomotīve" parādu kapitalizācija.

Draudus saņēmis arī Komisijas priekšsēdētājs J. Ādamsons, turklāt nepārtraukti notikusi komisijas vadītāja publiska apvainošana un pazemošana un viņa ģimenes locekļu psiholoģiska traumēšana. Jāatzīst, ka šo draudu izteikšana nav saistīta ar Jāņa Ādamsona personību, bet ar faktu, ka viņš ir Komisijas priekšsēdētājs Analogiskā situācijā spiediens tiktu izdarīts uz jebkuru citu deputātu, kas būtu Komisijas priekšsēdētājs.

Arī Komisijas loceklim Dzintaram Rasnačam tika izteikti netieši draudi, kas izpaudās tādā veidā, ka uzņēmējs Uldis Kokins personām, kas šo informāciju varētu nodot Dz.Rasnačam esot skaidri licis saprast, ka gadījumā, ja Dz.Rasnačs pārāk aktīvi darbosies V.Birkava iespējamās saistības ar nepilngadīgo seksuālo izmantošanu atmaskošanā, cietīs pats deputāts. Tas notikšot tā, ka ar Uldi Kokinu cieši saistīts Saeimas deputāts, atsaucoties uz it kā cietušu zēnu liecībām un Satversmes 31.pantu, no Saeimas tribīnes apvainos minēto komisijas locekli saistībā ar zēniem, kuru vārdi nav izpaužami .

Reālus draudus saņēmuši arī citi Komisijas locekļi, kas nevēlas, lai viņu vārdi tiktu publiskoti.

Diemžēl Komisija nav kriminālprocesuālās izmeklēšanas institūcija un šo draudu avotus nevar pārbaudīt. Izbrīna tas, ka Ģenerālprokuratūra uz šiem draudu gadījumiem nav reaģējusi, neviena tiesībsardzībā institūcija nav mēģinājusi šos draudus pārbaudīt, kaut gan, piemēram, nav grūti noskaidrot, kam ir pa spēkam ietekmēt lēmumu par Daugavpils uzņēmuma parādu kapitalizāciju.

Komisija, veicot savu darbu, pastāvīgi izjuta spiedienu no masu mediju puses. Piemēram, vairāki laikraksti ("Diena", "Lauku Avīze") bieži neobjektīvi un tendenciozi atspoguļojuši Komisijas darbu.

Tiesību aizsardzības institūciju darbības vērtējums

•2000.gada 28.februārī Komisija nodeva Satversmes aizsardzības birojam visus uz to brīdi Komisijas rīcībā esošos materiālus. 5.aprīlī kā slepens dokuments amatpersonām tika izsūtīts Satversmes aizsardzības biroja atzinums, ko plašākai sabiedrībai paziņoja Ministru prezidents A. Šķēle. Satversmes aizsardzības birojs atzīst, ka Komisijas darbība uzskatāma it kā par vienusīgu un tendenciozu. Komisijas materiāli, kas atrodas nodoti Satversmes aizsardzības biroja rīcībā, tika nosūtīti Ģenerālprokuratūras prokuroram M. Adleram un pievienoti krimināllietai par goda un cieņas aizskaršanu (nevis krimināllietai par "Logosa centra", A.Eisaka, I.Tūna vai citu pedofilijas lietā iesaistīto personu noziedzīgo darbību).

Komisijai nav saprotams, uz kāda pamata Satversmes aizsardzības birojs izdarījis šādu sasteigtu secinājumu, ievērojot:

1) Satversmes aizsardzības biroja pārstāvji nevienu reizi nav tikušies vai izteikuši vēlēšanos tikt ar Komisiju;

2) Satversmes aizsardzības biroja darbinieki nav ņēmuši vērā materiālus, ko Komisijas ieguvusi pēc 28. janvāra;

3) ar Satversmes aizsardzības biroja atzinumu Komisija, kas iesniedza materiālus, netika iepazīstināta, un par šāda slepena atzinuma esamību uzzināja no preses.

Komisija uzskata, ka Satversmes aizsardzības biroja pārbaude veikta formāli un pavirši, jo komisijas iesniegtie materiāli noteikti bija pietiekams pamats nopietnai izmeklēšanai, ko bija iespējams un nepieciešams veikt.

•Par Ģenerālprokuratūras darbību Komisija savu viedokli faktiski jau paudusi starpziņojumā. Tomēr Komisija uzskata par nepieciešamu uzsvērt dažus Ģenerālprokuratūras darbības aspektus, kuru nedrīkst atstāt bez ievērības.

Neizpratni rada Ģenerālprokuratūras mēģinājumi panākt, lai deputāti pārkāpj Satversmes 31.un 34. pantu, kā arī Saeimas kārtības ruļļa 168.panta prasības par liecību sniegšanu. Ģenerālprokuratūra, tāpat arī Satversmes aizsardzības birojs, vairākas reizes pieprasīja iesniegt Komisijas rīcībā esošos materiālus un atklāt informācijas avotus. Komisijas locekļi vairākas reizes aicināti sniegt liecības prokuratūrā, tai skaitā par neslavas celšanu ierosinātajā krimināllietā.

Komisija Ģenerālprokuratūras darbībās saskata tendenci pārkāpt Satversmi un nodarboties nevis ar nepilngadīgo seksuālo izmantotāju atmaskošanu un saukšanu pie atbildības, bet gan ar atsevišķu valdības locekļu nepamatotu aizstāvēšanu.

Interesanta ir Ģenerālprokuratūras prakse krimināllietu izmeklēšanas darba grupu izveidošanā. Lai izveidotu rīcības spējīgu grupu pedofilijas lietas izmeklēšanai, bija nepieciešama Komisijas aktīva rīcība, savukārt krimināllietā par neslavas celšanu darba grupa sešu prokuroru sastāvā tika izveidota jau nākamajā dienā pēc Komisijas priekšsēdētāja uzstāšanās 17.februāra Saeimas plenārsēdē. Tāpat Ģenerālprokuratūra nespēj vai nevēlas izmeklēt un noskaidrot, no kurienes nākuši draudi Komisijas locekļiem.

Kaut gan Komisija vairākkārtīgi norādījusi, ka ir pamats A. Eisakam un I.Tūnam uzrādīt apsūdzību par sutenerismu, kā arī par darbošanos organizētā grupā, Ģenerālprokuratūra to nav ņēmusi vērā.

Nepieņemama ir Ģenerālprokuratūras attieksme pret Valsts prezidentu. Komisija uzskata, ka Prezidentam ir tiesības pieprasīt un saņemt informāciju. Tomēr Ģenerālprokuratūra atteikusies sniegt Valsts prezidentei, kura vienlaikus ir arī Nacionālās drošības padomes vadītāja, saskaņā ar likumu pieprasīto informāciju. Arī situācijā, kad

starp Ģenerālprokuratūru un Valsts prezidenti bija domstarpības par to, vai Ģenerālprokuratūrai ir vai nav jāsniedz informācija par izmeklējamo lietu, Jānis Skrastiņš neuzskatīja par nepieciešamu ierasties uz Nacionālās drošības padomes sēdi, aizbildinoties ar nogurumu, aizņemtību un tā tālāk ("Vakara Ziņas", 14.12.1999).

Vēl jo vairāk, bijušie virsprokurori Biruta Ulpe un Oļģerts Šabanskas paziņoja, ka pedofilijas lietas pavedieni ved uz Prezidenta kanceleju. Komisijas pārbaudīja šo informāciju un uzskata to par mēģinājumu maldināt sabiedrību un izdarīt spiedienu gan uz Valsts prezidenta kancelejas darbiniekiem, gan uz pašu Valsts prezidentu.

Šādu uzvedību Komisija uzskata par prokuratūras darbinieku necienīgu, bet tai pašā laikā Ģenerālprokuratūras darbinieki nav uzskatījuši par nepieciešamu publiski atvainoties Valsts prezidentei un Valsts prezidentes Kancelejas darbiniekiem.

Komisija ir gandarīta, ka Valsts prezidente nav pakļāvusies šim spiedienam un ir izrādījusi patiesu izpratni un ieinteresētību objektīvā pedofilijas lietas izmeklēšanā un vainīgo personu saukšanā pie atbildības. Komisija pauž īpašu pateicību Valsts prezidentei par morālo atbalstu komisijas darbam.

Dīvaini šķiet ģenerālprokurora Jāņa Skrastiņa izteikumi presē, piemēram, ka "daži Satversmes panti padara deputātus daļēji nepieskaitāmus". Tas nav savienojams ar atbildīgo amatu, ko viņš līdz 2000.gada 3.aprīlim ieņēma.

•Komisiju nepārsteidz Augstākās tiesas senatora V. Čiževska atzinums veiktajā pārbaudē par Ģenerālprokurora Jāņa Skrastiņa darbības atbilstību likumam.

Komisija jau uzreiz pēc Augstākās tiesas tiesneša norīkošanas saņēma vēstuli, kurā bija uzdoti 16 jautājumi, kas nepārprotami pēc būtības un kompetences bija uzdodami Ģenerālprokuratūrai.

2000.gada 23.februārī Komisija nosūtīja Augstākās tiesas priekšsēdētāja īpaši pilnvarotajam senatoram V. Čiževskim apkopotus materiālus, kas saturēja atsevišķas Komisijas sēžu protokolu daļas, vēstules un saraksti ar Ģenerālprokuratūru, kā arī papildus tika iesniegti videoieraksti.

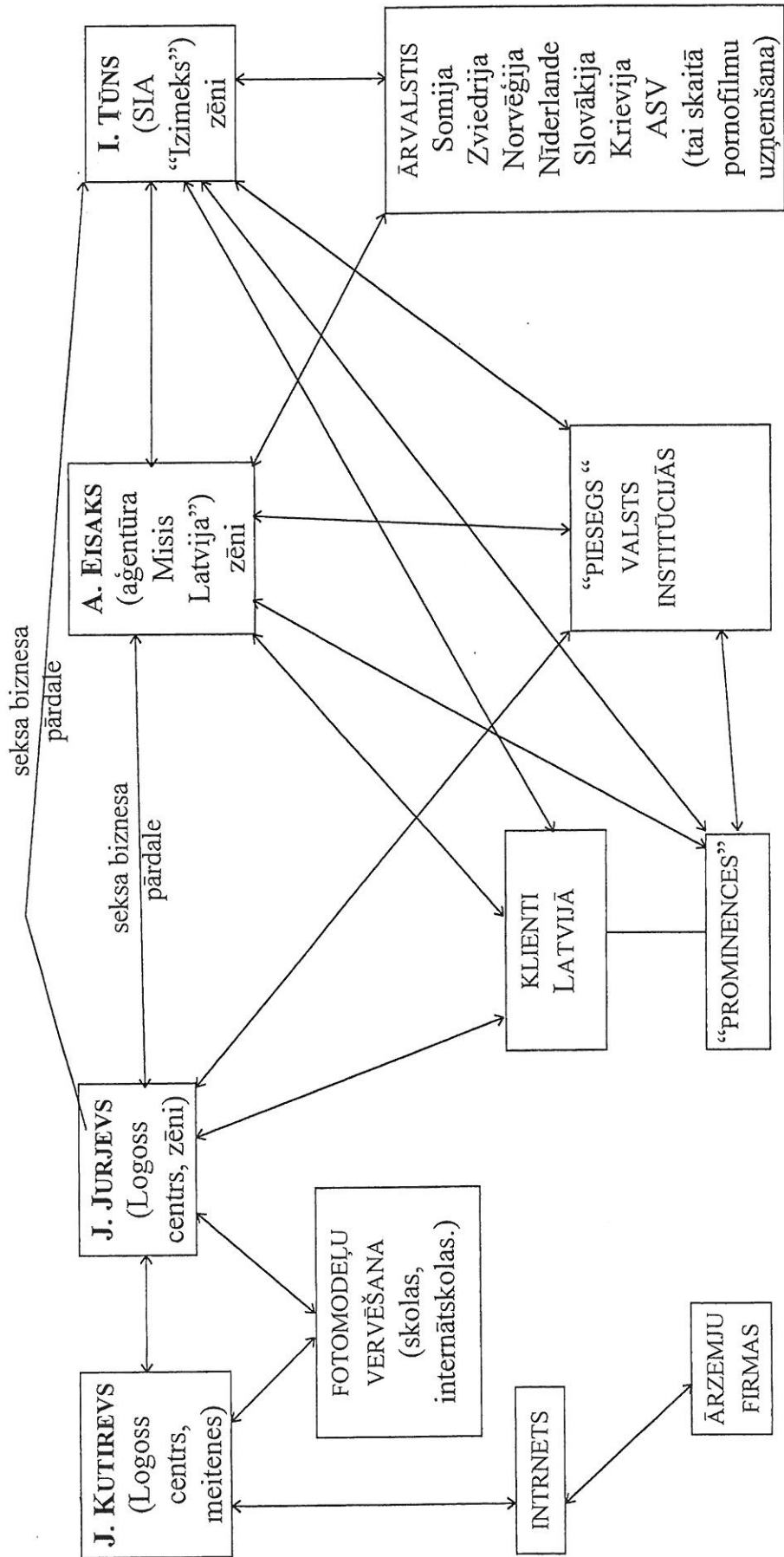
Komisija atzīst, ka senatora veiktā pārbaude bijusi tendencioza, jau no pārbaudes ierosināšanas brīža V. Čiževskis nepārprotami nostājies Jāņa Skrastiņa pusē. Vēl jo vairāk, deputātiem, tiekoties ar V. Čiževski un J. Skrastiņu, radās iespaids, ka senators vairāk pielīdzināms Jāņa Skrastiņa advokātam, nevis pārbaudes veicējam.

Neizpratni rada arī tas, ka Senators nav saskatījis likumpārkāpumus vairāku virsprokuroru darbībā un ka ģenerālprokurors nav disciplināri sodījis sev pakļautos prokurorus.

Komisija pozitīvi novērtē Valsts policijas, sevišķi Narkotiku apkarošanas biroja darbinieku profesionālo un pašizliedzīgo darbu.

Komisija nav kriminālprocesuālās izmeklēšanas iestāde un tās starpziņojums vai darba apkopojuma ziņojums nav uzskatāms par tiesas spriedumu. Komisija paziņo parlamentam un sabiedrībai par savāktajiem faktiem, materiāliem un viedokļiem, jo neuzskata, ka tai ir tiesības noskaidroto turēt slepenībā, ievērojot, ka izmeklēšanas iestādes var atteikties veikt tālāku izmeklēšanu.

Noziedzīgās shēmas analīze.

13-04-2000 11:32

LATVIJAS REPUBLIKAS SAEIMA

PARLAMENTĀRĀ IZMEKLĒŠANAS KOMISIJA, LAI NOSKAIDROTU FAKTUS

PAR PUBLISKU UN PRIVĀTU INSTITŪCIJU AMATPERSONU SAISTĪBU AR NOZIEGUMU IZDARĪŠANU (PEDOFILIJU)

Iškaba ielā 11, Rīga, LV 1811

Tālrunis: 708 7212 · Fakss: 708 7100

PIEZĪMES pie parlamentārās izmeklēšanas komisijas, lai noskaidrotu faktus par publisku un privātu institūciju amatpersonu saistību ar noziegumu izdarīšanu (pedofiliju), darba apkopojuma ziņojuma

1. Homoseksuālas attiecības Latvijā valsts ar likumu nav aizliegtas. Neuzņemos atbildības spriest par vienas vai otras personas līdzdalības pakāpi noziegumos pret bērniem. Mani māt, steidzami jāizmeklē visas lietas (un iespējams provocācijas līdzībragāpietām izskaidrēt, lai izablinotai juridiskai patēstāi 2000.g. 13. aprīlī.

Kāla Priolele

2. Uzskatu, ka visas komisijā esošās lietas ir jāpārbauda tiesēbsargājosās institūcijās. Lietu ticamības pakāpe pēc marām domām (neesmu jurists) apsaubāme, tāpēc neuzņemos atbildību apstiprināt amatpersonu saistību ar mērgadīgo iemantosāru tiesā veidā, ēvēnojojot nevainīgāprie- ciju.

Jef. H. Soldatjovs.

3. Uzskatu, ka darbe apkopojumam ziņojumam ir neuzņemts, jo nevienam amatpersonam vārdi tiek minēti ka piemēcīpa pematojuma. Turklāt, jebkura personas vārda minētāme var būtē ar smaga nozīpuma kas licēti pērtendē var navieņojāme ar nevainīgāme pematojuma un nav pērtendēme tie nīme vārdi. Ziņojuma jēstē ir arī citē jērtēmas un mutēvētu analīse ir nepūtamē. Ziņojumu neatbalstu.

N. Mucis

h) Nav neviena Ārējo ģenerāļu padome
par valsts amatpersonu saistību ar
militārajām organizācijām, tieši otrādi -
beidzās par diviem ministriem tā kļūst:
frankofonijas - 1995. gada 10. maijs
epizodē ministrs ar mazām moder-
nām zelta brillēm (kādas 1995. g. fotogrā-
fijās nav - sākt 29. maijs "Dienā", un
1995. g. 11. un 12. numurā "Rīgas Laikā" kā
ar 1995. gada Saeimas jaunievēloto de-
putātu fotogrāfijās. Nav Firmas
kādas vienības "Argons", kā arī
nav tāda ministra kurš ministru
kabineta bez akcenta beidzot krievu
parunas un saucām vārdus.

(SK. 29. maija protokols šo lietas
Aizsardzības ministriem).

A. Kirš / A. Kirš /